

Planten van bomen: Vooruitzien is regeren!

Op de eerste plaats dient het gat voldoende groot te worden gemaakt. De grond rond de kluit moet voor de te planten boom goed doorwortelbaar zijn. Ook moet er gekeken worden of er in de toekomst voldoende doorwortelbare ruimte aanwezig is zodat de boom ook daadwerkelijk groot kan worden. Als vuistregel, uitgaande van een doorwortelbare diepte van 1 meter, is circa 0,65 m³ doorwortelbare ruimte nodig per 1 m² van de kroonprojectie (het vlak loodrecht onder de kroon) wanneer de boom volwassen is. Voor een solitaire beuk zal een doorwortelbare ruimte van een slordige 60 m³ nodig zijn. Het plantgat dient veel groter te worden gemaakt

dan de grootte van de kluit. Wanneer een boom geplant wordt met een draadkluit dient deze verpakking, het gaas en de jute waarmee de kluit is ingepakt zoveel mogelijk verwijderd te worden op het moment dat de boom op hoogte in het plantgat staat. Een goed geplante boom wordt minimaal tien centimeter 'te hoog' geplant ten opzichte van de omliggende vaste grond. Je hoort de wortelaanzet van de boom te zien wanneer de boom geheel geplant is en de ruimte om de boom geheel is afgewerkt. Kortom, plant nooit te diep! Prepareer het plantgat door de grond te mengen met schimmel dominante humuscompost. De hoeveelheid hiervan hangt af

Om te kunnen groeien, moeten bomen in de grond worden gezet. Dat klinkt logisch, maar toch kan hierbij heel veel mis gaan. Dit artikel beschrijft de handelingen die nodig zijn voor het succesvol planten, water geven, snoeien en verplanten van bomen.

Auteur: Henk van Scherpenzeel

van de aanwezige (organische stof) humus in de grond. Daarnaast kan het veelal zinvol zijn om wat Mycorrhizae bij de wortels of tegen de kluit toe te voegen. Dit kan de aanslag van de boom bevorderen.

Water geven

Voor het water geven kan het beste een grondwalletje rond de kluit worden gemaakt. Helemaal wanneer de boom rondom in de open grond komt te staan. Wanneer de boom in de verharding staat met slechts een (kleine) boomspiegel als open ruimte, is het verstandig om – onder in het plantgat – een drainbuis aan te leggen met

twee uiteinden ruim over de grond ten behoeve van de beluchting (zuurstof) van de bodem. Water geven door deze buis is grotendeels zinloos, omdat deze drain op de bodem van het plantgat ligt en water altijd naar onder uitspoelt. Zodoende krijgt slechts een gering deel van de wortels, uitsluitend de onderste wortels, wat water. Het meest effectieve is om de ruimte bin-

nen de gemaakte grondwal (10–15 cm hoog) vol met water te laten lopen. Er moet worden opgemerkt dat bomen met lemige of kleiige kluiten in een zanderige omgeving langzamer water opnemen dan de omringende grond. Het gevaar is dan ook dat uitsluitend de buitenste kluitrand enigszins nat wordt en de wortels binnen in de kluit verdrogen. Mijn advies is de kluit bewust

een beetje te doen scheuren tijdens de eerste keren water geven door erin te steken met een riek of (voorzichtig) met een stoot ijzer. Te veel water geven is even dodelijk als te weinig water.

Snoeien

Het snoeien van de geplante boom is, afhankelijk van de boomsoort, in meer of mindere mate noodzaak. U moet zich realiseren dat het merendeel van de wortels op de kwekerij is achtergebleven. Door gepaste snoei moet gepoogd worden het evenwicht tussen wortels en bladmassa enigszins te herstellen. Zorg er wel voor dat voldoende bladgroei in de kroon aanwezig blijft voor het benutten van (zon)licht voor groei. Pas geplante bomen zullen verankerd moeten worden om niet bij de eerste de beste storm om te waaien. Bij voorkeur dient dit te gebeuren door twee, of bij zwaardere maten, meer palen aan weerszijde van de stam – langs de kluit – in de grond te boren. Aan deze palen moet de boom worden vastgemaakt. Zaak is het om relatief korte palen te gebruiken waaraan de boom moet worden vastgezet door middel van boomband. De palen moeten onbehandeld zijn en hoeven slechts twee tot drie jaar dienst te doen. Na drie jaar moeten de palen rechtstandig uit de grond worden gehaald. Bij afbreken zal het achtergebleven stuk paal in de grond slecht weggroten en schade kunnen toebrengen aan de boom doordat de boom dikker wordt en tegen dit restdeel van de boompaal groeit. Wanneer een boom met een grote stamomvang geplant wordt (vanaf maat 25-30), kunnen meerdere palen nodig zijn voor een voldoende stevige verankering. Ook kunnen bomen verankerd worden door een zogenaamde ondergrondse kluitverankering of gelijkvloerse verankering.

Samenvattend geldt het volgende stappenplan bij de aanplant van bomen:

- 1) Maak het plantgat aanzienlijk ruimer dan de kluit van de te planten boom;
- 2) Spit de bodem en de rand van het plantgat los;
- 3) Verbeter de plant- groeiplaats;
- 4) Plaats, zonodig een beluchttingsdrain onder in het plantgat;
- 5) Plant de boom (te) hoog;
- 6) Veranker de boom met 'korte' palen;
- 7) Snoei de boom gepast;
- 8) Zorg voor goede nazorg en voldoende watergiften;
- 9) Verwijder de boompalen na circa drie jaar.

Verplanten

Bij het verplanten van bomen geldt in grote lijnen hetzelfde. Afhankelijk van onder meer de omstandigheden, boomgrootte, bereikbaarheid, (geen) ligging van kabels of leidingen en vervoersafstand kan gebruikgemaakt worden van een verplantingsmachine. Vooraf aan een verplanting moet worden vastgesteld of de te verplanten boom het wel werkelijk waard is om verplant te worden. Wat is bijvoorbeeld de kwaliteit van de te verplanten boom? Van belang is het om grote bomen ruim vooraf te kunnen voorbereiden door onder meer het rondsteken van de kluit en het snoeien van de kroon. Indien er bij-

voorbeeld kabels onder de boom of tussen de wortels liggen, is een verplanting in feite onmogelijk. Ook dient er voldoende ruimte, zowel boven- als ondergronds, aanwezig te zijn voor het planten van de te verplanten boom. Kortom een goed vooronderzoek is vrijwel altijd noodzakelijk. Het moge duidelijk zijn dat dit evenzeer geldt voor de nieuwe plantlocatie. Een boom die gegroeid is op een hoge droge grond zal grote problemen krijgen wanneer deze geplant wordt op een plek waarbij het grondwater op ongeveer 50 centimeter diepte ligt. Datzelfde geldt als de kluit hoogte hoger is dan ter plekke gerealiseerd kan worden. Bijvoorbeeld door de ligging van

kabels/leidingen op de nieuwe plantlocatie. Daarnaast moet de transportroute voldoende ruimte bieden om de te verplanten boom te kunnen transporteren. Dat is een wezenlijk deel om een verplanting succesvol te laten zijn. Het zal niet de eerste keer zijn dat een boom voorbereid is, rond gestoken en ingegaasd ligt te wachten op transport, terwijl dan pas wordt gerealiseerd dat de route volledig ongeschikt is om de boom te transporteren; bijvoorbeeld doordat een spoorwegaanpak in de route ligt of een (laag) viaduct. Met name bij verplante bomen is een effectieve nazorg van levensbelang. De bomen hebben voorafgaand aan de verplanting jarenlang op één en dezelfde plaats gestaan en worden vrijwel van de ene op de andere dag ontdaan van vrijwel alle wortels. Hetzij ten behoeve van de voorbereiding op een aankomende verplanting of doordat de boom in één gang opgepakt en verplant wordt. Kortom, wanneer geïnvesteerd wordt in de aanplant van bomen of bomen verplant (moeten) worden, is het zaak vooraf goed te realiseren wat hierbij komt kijken om deze actie succesvol te laten zijn. U bent immers bezig iets te doen voor in (vele) lengten van jaren, toch?

De auteur Henk van Scherpenzeel (h.vanscherpenzeel@boomtotaalorg.nl) is werkzaam bij het boomtechnisch adviesbureau Van Jaarsveld van Scherpenzeel (www.boomtotaalorg.nl)

